

Asia: VN/6884/2021

Lausuntopyyntö hallituksen esityksestä eduskunnalle laiksi Oikeusrekisterikeskuksen sidonnaisuus- ja sivutoimirekisteristä sekä siihen liittyviksi laeiksi

Lausunnossa pyydetään ottamaan kantaa erityisesti seuraaviin näkökohtiin:

- **Kannatatteko ehdotettuja muutoksia (tai miltä osin kannatatte niitä) vai vastustatteko ehdotettuja muutoksia (tai miltä osin vastustatte niitä)? Myös näkemyksienne perusteet pyydetään tuomaan tarpeellisilta osin esiin.**

-

- **Katsotteko, että esitykseen tulisi tehdä muutoksia? Mahdolliset ehdotukset sekä perusteet sille, miksi muutoksia tulisi tehdä, pyydetään myös tuomaan esiin.**

Lausuttavana olevan lakiesityksen, Oikeusrekisterikeskuksen sidonnaisuus- ja sivutoimirekisteristä, 5 §:ssä Tietojen poistaminen rekisteristä todetaan: Sidonnaisuuksia ja sivutoimia koskevat tiedot on poistettava rekisteristä kolmen vuoden kuluttua sidonnaisuuksien ja sivutoimien päättymisestä. 5 §:ssä ei säädetä mitään tietojen arkistoinnista, ainoastaan niiden poistamisesta. Tätä §:ää voidaan helposti tulkita siten, että tiedot saa niiden laissa säädetyn säilytysajan päättymisajan jälkeen tuhota, hävittää lopullisesti ottamatta huomioon yleislain (arkistolain) säännöksiä tietojen arkistoinnista, pysyvästä säilyttämisestä. Kansallisarkistolla on oikeus määrätä asiakirjojen arkistoinnista, mikäli laissa niitä ei ole määrätty arkistoitaviksi. Tästä syystä Kansallisarkisto ehdottaa, että lakiesityksen 5 §:n säännöskohtaisiin perusteluihin sisällytetään informatiivinen viittaus arkistolakiin ja sen säännöksiin.

Lainkirjoittajan oppaassa (12.2.4 Informatiiviset viittaukset) todetaan: Joskus lakiin voi kuitenkin olla syytä ottaa niin sanottu informatiivinen viittaus yleislain säännöksiin. Näin on esimerkiksi tilanteessa, jossa ilman viittausta saattaisi olla tulkinnanvaraista, onko jokin erityislaissa oleva sääntely sillä tavalla tyhjentävä, että yleislaki syrjäytyy asiassa kokonaan. Informatiivinen viittaus voi olla hyödyksi

myös, jos sääntelyn kohteen ei voida kohtuudella olettaa tuntevan asiassa sovellettavaa sääntelyä kokonaisuudessaan.

Kansallisarkistolla on käytännön kokemuksen lisäksi tutkittua tietoa siitä, että jotkut julkishallinnon toimijat, rekisterinpitäjät ovat erityislain nojalla hävittäneet henkilötietoja ottamatta huomioon arkistolain säännöksiä. Myöskään lainkirjoittajan oppaan kohdassa 12 Yleislait ja eräät yleiset sääntelyt ei arkistolakia ole mainittu.

- **Onko teillä esityksestä muita huomioita (kokonaisuuden tai yksityiskohtien osalta)?**

-

Lausunnonantajan lausunto

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään

Jos erityislaissa yleislaista ei poiketa, yleislakiin ei yleensä viitata. Yleislain säännöksiä ei liioin tarvitse toistaa erityislaissa. Yleislakien säännökset ovat muutoinkin voimassa ja niitä pitää noudattaa.

Arkistolaki (831/1994) on yleislaki, jota julkishallinnon toimijoiden on noudatettava arkistoitavien, arkistolain mukaan (8.3 §) pysyvästi säilytettävien asiakirjojen ja asiakirjoihin sisältyvien tietojen käsittelyssä. Tiedonhallintalain (906/2019) mukaan säilytysajan päättymisen jälkeen tietoaineistot ja asiakirjat on arkistoitava tai tuhottava viipymättä tietoturvalisella tavalla. Arkistointivaihe alkaa, kun laissa erikseen säädetty säilytysaika on päättynyt tai tiedonhallintalain 21 §:n mukaisesti määritetty säilytysaika on päättynyt. Mikäli laissa ei ole säädetty henkilötietojen arkistoinnista, Kansallisarkistolla on arkistolain mukainen velvoite ja oikeus määrätä arkistoitavista, arkistolain mukaan pysyvästi säilytettävistä asiakirjoista ja tiedoista.

Henkilötietojen käsittely arkistointikäyttötarkoituksessa on mahdollista EU-tietosuojasetuksen (679/2015) ja tietosuojalain (1050/2018) nojalla. Henkilötietojen käsittely yleisen edun mukaista arkistointia, tieteellistä tai historiallista tutkimusta tai tilastollisia tarkoituksia varten on yhteensopivaa alkuperäisen käyttötarkoituksen kanssa, jos tietosuojasetuksen suojatoimia noudatetaan asianmukaisesti. Tietosuojasäädökset eivät koske kuolleita henkilöitä.

Lausuttavana olevan lakiesityksen, Oikeusrekisterikeskuksen sidonnaisuus- ja sivutoimirekisteristä, 5 §:ssä Tietojen poistaminen rekisteristä todetaan: Sidonnaisuuksia ja sivutoimia koskevat tiedot on poistettava rekisteristä kolmen vuoden kuluttua sidonnaisuuksien ja sivutoimien päättymisestä. 5 §:ssä ei säädetä mitään tietojen arkistoinnista, ainoastaan niiden poistamisesta. Tätä §:ää voidaan helposti tulkita siten, että tiedot saa niiden laissa säädetyn säilytysajan päättymisen jälkeen tuhota, hävittää lopullisesti ottamatta huomioon yleislain (arkistolain) säännöksiä tietojen arkistoinnista, pysyvästi säilyttämisestä. Kansallisarkistolla on oikeus määrätä asiakirjojen arkistoinnista, mikäli laissa niitä ei ole määrätty arkistoitaviksi. Tästä syystä Kansallisarkisto ehdottaa, että lakiesityksen 5 §:n säännöskohtaisiin perusteluihin sisällytetään informatiivinen viittaus arkistolakiin ja sen säännöksiin.

Lainkirjoittajan oppaassa (12.2.4 Informatiiviset viittaukset) todetaan: Joskus lakiin voi kuitenkin olla syytä ottaa niin sanottu informatiivinen viittaus yleislain säännöksiin. Näin on esimerkiksi tilanteessa,

jossa ilman viittausta saattaisi olla tulkinnanvaraista, onko jokin erityislaissa oleva sääntely sillä tavalla tyhjentävä, että yleislaki syrjäytyy asiassa kokonaan. Informatiivinen viittaus voi olla hyödyksi myös, jos sääntelyn kohteen ei voida kohtuudella olettaa tuntevan asiassa sovellettavaa sääntelyä kokonaisuudessaan.

Kansallisarkistolla on käytännön kokemuksen lisäksi tutkittua tietoa siitä, että jotkut julkishallinnon toimijat, rekisterinpitäjät ovat erityislain nojalla hävittäneet henkilötietoja ottamatta huomioon arkistolain säännöksiä. Myöskään lainkirjoittajan oppaan kohdassa 12 Yleislait ja eräät yleiset sääntelyt ei arkistolakia ole mainittu.

Pääjohtaja Päivi Happonen, Kansallisarkisto

Johtaja Veli-Matti Pussinen, Kansallisarkisto

Pussinen Veli-Matti